

ВОЛОДИМИР КИРПИТА - ПОЕТ І ПЕРЕКЛАДАЧ

30 вересня – Міжнародний день перекладача. Напередодні в літературно-меморіальному музеї І.К. Карпенка-Карого відбувся перший мініфест перекладачів. Це інтерв'ю – з одним із його гостей, чії вірші та переклади вперше прозвучали в будинку Тобілевичів.

А. Корінь: Володимире Миколайовичу, Ваша творчість мене дуже зацікавила. Давайте знайомитись ближче. Розкажіть, будь ласка, про свій родовід.

В. Кирпита:

*Народився я в Олександрії
За чотири роки по війні.
Серед літа, не серед завії
Світ уздріти довелось мені.
Ще чотири роки проминули,
Не лишивши спогадів чітких.
Лиш ревіння лячне у притулі,
Щоб скоріш заснув я і затих.*

Народився 13 червня 1949 року. Батько, Кирпита Микола Климентійович, був на той час робітником, а мати, Маркова Олександра Петрівна, викладала у вечірній школі для глухих.

Дідів моїх уже не було: Кирпита Климентій Семенович (1880-1922) помер у 42 роки, коли лікувався в санаторії на Кавказі, Маркова Петра Яковича (1889-1938) постановою сталінської трійки було засуджено до розстрілу.

*Своїх дідів я не застав живими:
Один нездужав і дожити не зумів,
А другого забрало люте жниво
Тридцятих закривавлених років.*

Батькова мати, Уляна Юхимівна (1889-1943), померла у 54-річному віці в місті Дніпропетровську, куди поїхала, щоб доглядати мого старшого брата Ігоря. Бабусю по мамі Устинію Мефодіївну (1889-1953) пам'ятаю невиразно, бо мені було лише чотири роки, коли її не стало. Тоді ми жили у неї.

*Чотири рочки лиш було мені ...
Лежить бабуся, не встає чомусь.
Я до волосся злегка доторкнувсь,
Щоб не стривожити її, бува, у сні.*

*В подальших спогадах її уже нема
Серед світлин, ані серед ікон,
Ні за столом із нами усіма ...
Мабуть, то був її останній сон.*

Улітку 1953 року ми перебралися до своєї хати, збудованої за допомоги родичів.

А. Корінь: Для поетів завжди пам'ятне дитинство. Що згадуєте Ви?

В. Кирпита: Перед школою ходив я до дитячого садка.

*Йдемо до садочка з мамою удвох.
Я вириваюся, великий-бо нівроку
І самостійний, бачите, ох-ох!
Хоча не можу сам ступити й кроку.*

До школи пішов 1956 року.

*У школі я вивчав французьку мову,
І це був мій улюблений предмет.
Чому той час пригадується знову?
Бо отоді, вважаю, стався злет.
Сидів, як завше, якимсь на уроці.
На однокласників поглянув раптом я,
Й посівчував учительки мороці
З тими, що мовить не спроможуться ніяк.
І думка промайнула несвідома:
Став би учителем, – ото б я вже навчив!
Не відав, що буває ще й оскома,
Не знав, що в світі не буває див.
І, мабуть, думка то була пророча,
А диво є, та тільки не для всіх.
Я педагогом став, а далі – хто як хоче.
Навчив не всіх, – того лиш, кого зміг.*

У шостому класі написав перший свій вірш. Чомусь про осінь. Перекладав його потім кількома мовами.

А. Корінь: Як правило, писання буває династійним. Чи не писав хтось у Вашому роду?

В. Кирпита: Моя мама теж займалася літературною творчістю. В її архіві натрапив я на чернетки дописів до газет, кілька віршів і гуморесок. Серед них – вірш, написаний нею, коли не стало нашого батька. Ось він:

Восени

*Не рано весною, уже восени
Стою на неоранім полі,
З надією в серці чекаю весни
Й товариша спільної долі.
Одній, бач, несила – немає снаги
Це поле вдовине зорати...
Дивуються часом дорослі сини:
Чому це заплакана мати?*

А. Корінь: Мабуть, життя без батька спонукало Вас до раннього вибору професії, рано зробило дорослим...

В. Кирпита: Після закінчення 8-го класу, 1964 року вступив до Олександрійського педучилища. Запамяталося мені, що екзамен з української мови приймав Сергій Григорович Гончаров (1902-1988). Лише набагато пізніше довідався, що був він поетом, прозаїком,

журналістом, учасником «Нової генерації», автором двох збірок оповідань. Писав під псевдонімом Сергій Тасін.

А. Корінь: Минулого року, коли книжку Івана Задоя про Вашого вчителя запропонувала висунути на здобуття літературної премії імені Євгена Маланюка, теж захопилася особистістю олександрійського педагога. А далі яким був Ваш шлях?

В. Кирпита: По закінченню педучилища вирішив продовжити вивчення французької мови. Вступив на заочне відділення факультету іноземних мов Київського державного університету. Очевидно тому, що до цього навчального закладу подавав документи мій сусід Сергій Тримбач (у подальшому – кінознавець, голова Національної Спілки кінематографістів України). Згодом мене перевели на денне відділення КДУ.

Після університету працював у Новомирській школі Поліського району Київської області (нині це – Чорнобильська зона). Потім мама написала, що Олександрійському електромеханічному заводу потрібні перекладачі французької мови для роботи з іноземними спеціалістами, – і мене потягло додому. З тих пір працював перекладачем, а далі – вчителем у рідному краї. І досі він тримає мене.

А. Корінь: Коли ж уперше знання іноземних мов привело Вас до художнього перекладу?

В. Кирпита: Перший мій поетичний переклад – вірш Шарля Бодлера «Ворог» – з'явився ще в студентські роки.

*Моя юність була, наче темна гроза,
Лиш подекуди сяючим сонцем залита;
Грім і зливи рясні так спустошили сад,
Що в нім мало лишилось плодів соковитих.
Вже думок моїх осінь торкнулася клята,
Без лопати й граблів обійтися годі,
Щоб затоплені землі докупи зібрати,
Там, де ями-могили порили води.
І хто знає, чи квіти з моєї мрії
У промитому ґрунті знайти зуміють
Чудодійну поживу, що дасть їм силу?
– О скорбото моя! Час життя пожира,
Ворог нищий гризе наше серце і тіло
І від крові міцніє й росте як мара!*

А. Корінь: Кого ще з великих французьких класиків перекладали?

В. Кирпита: Це Альфред де Мюссе.

Пісня

*Серцю слабкому сказав я слівця:
Хіба не досить із нею кохатись?
І чи не бачиш, що вічно мінятихся, –
Щастя втрачати своє без кінця?
Серце мені відказало: Не досить,
Зовсім не досить із нею кохатись;
І чи не бачиш, що вічно мінятихся, –
Значить втішатись від спогадів досі?
Серцю слабкому сказав я слівця:
Хіба не досить до смутку вдаватись?
І чи не бачиш, що вічно мінятихся, –
Це натрапляти на біль без кінця?
Серце мені відказало: Не досить.
Зовсім не досить до смутку вдаватись;
І чи не бачиш, що вічно мінятихся –
Значить від смутку втішатися досі?*

А. Корінь: Від моїх друзів з олександрійського літературного клубу «Джерело», членом якого не так давно Ви стали, чула, що перекладаєте також вірші Осипа Мандельштама.

В. Кирпига: Мої переклади увійшли до збірки його поезій, виданої 2020 року кївським видавництвом «ДУХ І ЛІТЕРА». Ось один з них:

*Тут повітря лунке і вологе;
Добре в лісі, не бійсь завчасу.
Хрест легкий у самотні дороги
Я покійно ізнов понесу.
Й до байдужої знову вітчизни
Мов та качка, злітає докір, –
Я живу серед світу трутизни,
Там, де кожен як загнаний звір!
Постріл грянув. Над озером сонним
Крила качок тепер не несуть
І подвійним буттям монотонним
Одурманена сосонок суть.
Небо тьмяне із відблиском дивним –
Усесвітня туманна юдоль –
О, дозвоь мені бути невтримним
І тебе не кохати дозвоь.*

А. Корінь: Дякую за розмову. Сподіваюсь, у майбутньому ми презентуватимемо в музеї Вашу книгу поезій та перекладів!

Опубліковано:
газета «Народне слово», 30.09.2021